

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ BOOK REVIEW

ΑΡΧΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ 2020, 37(1):143-144
ARCHIVES OF HELLENIC MEDICINE 2020, 37(1):143-144

ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΙΑ ΠΑΡΑΜΕΛΗΜΜΕΝΗ ΤΕΧΝΗ

Θ.Δ. Μουντοκαλάκης

Εκδόσεις Παρισιάνου Α.Ε., Αθήνα, 2019
1η έκδοση, σελίδες 226
ISBN: 9789605834586

«Η Ιατρική Εκπαίδευση δεν ανήκει στις καλές τέχνες αλλά δεν παύει να αποτελεί τέχνη. Όποιοι δεν ξέρουν πώς να εκπαιδεύουν, θεωρούν ότι το έργο αυτό είναι εύκολο. Εκείνοι που έχουν μάθει πώς να εκπαιδεύουν, γνωρίζουν πόσο δύσκολο είναι» (από τον πρόλογο του βιβλίου).

Ο ομότιμος Καθηγητής Παθολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) κ. Θ.Δ. Μουντοκαλάκης είναι ευρέως γνωστός στον χώρο της Ιατρικής Εκπαίδευσης από τη θητεία του στο ΕΚΠΑ και στην Ιατρική Εταιρεία Αθηνών, αλλά και από τη γενικότερη παρουσία του στα ιατρικά δρώμενα της χώρας έχοντας δείξει με πολλούς τρόπους εμπειρία στην ιατρική εκπαίδευση. Στο παρόν πόνημά του –που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως εγχειρίδιο για τις αρχές και τη μεθοδολογία της Ιατρικής Εκπαίδευσης– μοιράζεται τη μακρόχρονη εμπειρία του με το ιατρικό αναγνωστικό κοινό που είτε εκπαιδεύει είτε εκπαιδύεται.

Στο πρώτο μέρος του βιβλίου ο συγγραφέας διαπραγματεύεται τα *εκπαιδευτικά αντικείμενα* «τα οποία δεν είναι η εξεταστέα ύλη ή το πρόγραμμα σπουδών, αλλά περιγράφουν το τι θα είναι σε θέση να κάνει ο εκπαιδευόμενος στο τέλος της εκπαίδευσής του και που δεν ήταν σε θέση να το κάνει πριν. Λαμβάνοντας ως παράδειγμα τον χώρο της εκπαίδευσης στην οδήγηση, το εκπαιδευτικό αντικείμενο αφορά στην ικανότητα να οδηγεί, υιοθετώντας ταυτόχρονα με τις γνώσεις και τις δεξιότητες στην πορεία της εκπαίδευσης και την κατάλληλη στάση (attitude) και συμπεριφορά».

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου με τον τίτλο «Αξιολόγηση-

προετοιμασία» συζητά την αναγκαιότητα, τους κανόνες, τη μεθοδολογία και την επιλογή του βέλτιστου τρόπου αξιολόγησης. Διακρίνοντας την αξιολόγηση σε δύο τύπους, «διαγνωστική» και «πιστοποιητική», ο συγγραφέας συζητά τις κύριες διαφορές μεταξύ τους. Ικανή και αναγκαία συνθήκη για την αξιολόγηση είναι ο ορισμός *σαφών και μετρήσιμων εκπαιδευτικών αντικειμένων* έτσι ώστε να είναι εφικτή η μέτρηση της βαθμιαίας επίτευξής τους. Ο συγγραφέας τονίζει emphatically ότι η αξιολόγηση πρέπει να διέπεται από *κοινούς κανόνες* και ότι η *μάθηση πρέπει να συνδέεται με την εξέταση* για να αποφεύγεται η αυθαιρεσία του εκπαιδευτή.

Στο τρίτο μέρος, ο συγγραφέας διαπραγματεύεται τον *σχεδιασμό, τις μεθόδους και τις τεχνικές εκπαίδευσης* κάνοντας ευρείες αναφορές σε ευρέως διαδεδομένους «μύθους» σχετικά με την εκπαίδευση. Εδώ περιγράφει επίσης μεθόδους

διδασκαλίας όπως οι διαλέξεις, η εκπαίδευση σε μικρές ομάδες και η εκπαίδευση παρά την κλίνη του ασθενούς. Οι νεότερες μέθοδοι και οι τεχνικές ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) και οι προσομοιώσεις (simulation), καθώς επίσης οι πρακτικές οδηγίες για προετοιμασία μιας παρουσίασης σε power point, αναλύονται σε χωριστά κεφάλαια με τρόπο εύληπτο, παραστατικό και κατανοητό.

Το βιβλίο ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο «Αξιολόγηση: Εφαρμογή» με πρακτικές οδηγίες για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών αντικειμένων μιας Ιατρικής Σχολής, τους τύπους αξιολόγησης, τη σύνταξη ερωτήσεων για τις γραπτές εξετάσεις, την αξιολόγηση από τους φοιτητές και τα λάθη των βαθμολογητών.

Ο επίλογος του βιβλίου με τον ευρηματικό τίτλο «Έξω από τον ελεφάντινο πύργο» αναφέρεται στους κινδύνους από την ευρέως διαδεδομένη αντίληψη ότι η θεωρία ανήκει σε «έναν ελεφάντινο πύργο» και ότι είναι «άσχετη» με την πράξη. Ο συγγραφέας συμμερίζεται την άποψη του David Kaufman ότι «δεν υπάρχει τίποτα πιο πρακτικό από μια καλή θεωρία», κάνοντας ταυτόχρονα έκκληση να μην αφήνεται η Ιατρική Εκπαίδευση στα χέρια ανεκπαίδευτων δασκάλων «όπως δεν θα αφήσουμε ποτέ έναν ασθενή στα χέρια ενός ανεκπαίδευτου ιατρού». Ικανοί δάσκαλοι τονίζει ο συγγραφέας μπορεί να προκύψουν με την εκπαίδευση των εκπαιδευτών. «Ικανοί δάσκαλοι σημαίνει καλύτερα εκπαιδευμένοι ιατροί, και καλύτερα εκπαιδευμένοι ιατροί σημαίνει βελτιωμένο επίπεδο φροντίδας και ευνοϊκότερες εκβάσεις των αρρώστων μας».

Σε παράρτημα στο τέλος του βιβλίου παρατίθενται παλαιότερα κείμενα του συγγραφέα για την Ιατρική Εκπαίδευση (προπτυχιακή και μεταπτυχιακή) στις Ιατρικές Σχολές και στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ). Ξεχωρίζουμε ένα κείμενο με τον εύστοχο τίτλο «*Ιατρική Εκπαίδευση: όταν δεν είσαι βέβαιος για το πού πηγαίνεις, κινδυνεύεις να φθάσεις κάπου αλλού*» που θα μπορούσε να χρησιμεύσει και ως ευρεία περίληψη του βιβλίου κατά την ομολογία του συγγραφέα, μια άποψη την οποία συμμεριζόμαστε.

Η έγνοια και η αγωνία του συγγραφέα για το παρόν και το μέλλον της Ιατρικής Εκπαίδευσης είναι διάχυτες σε όλο το βιβλίο. Ο συγγραφέας δεν παραλείπει να αναφερθεί στην ιστορία της Ιατρικής Εκπαίδευσης στον τόπο μας, κάνοντας μια κριτική αποτίμησή της με ειδικές μνείες σε ανθρώπους που διακρίθηκαν για τη μέριμνά τους γι' αυτή (Σ. Δοξιάδης, Σ. Παπασταμάτης, Γ. Δαΐκος, Δ. Βασιλόπουλος, Σ. Μουλόπουλος), ενώ αναφέρεται επίσης και σε πρωτοβουλίες από τα Πανεπιστήμια Θεσσαλονίκης, Πατρών και Θεσσαλίας.

Με το βιβλίο του αυτό ο Καθηγητής Θ. Μουντοκαλάκης

έρχεται να επιβεβαιώσει τη φήμη του ως ενός λαμπρού και φωτισμένου δασκάλου της Ιατρικής και της Ιατρικής Εκπαίδευσης, εδραιώνοντας τη θέση του στο «πάνθεον» των σύγχρονων Μεγάλων Ελλήνων Δασκάλων της Ιατρικής. Πρόκειται για ένα βιβλίο που δεν θα λησμονηθεί στη βιβλιοθήκη, αλλά η θέση του θα είναι στο γραφείο κάθε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου. Ευχή μας θα ήταν –μαζί με βιβλία, όπως αυτό, και σεμινάρια για τη θεωρία και την πράξη της Ιατρικής Εκπαίδευσης– να υλοποιηθεί κάποτε και στη χώρα μας ο θεσμός του «μέντορα διδασκαλίας». Ενός έμπειρου δασκάλου δηλαδή που θα παρευρίσκεται στις αίθουσες και στους θαλάμους, προσφέροντας συμβουλές στους εκπαιδευτές με τρόπο φιλικό και εποικοδομητικό.

Οι υπογράφωντες θα καλωσόριζαν με χαρά τον συγγραφέα του εν λόγω βιβλίου στον χώρο διδασκαλίας τους για να διανεμηθεί μαζί τους στην πράξη, τη δύσκολη –πλην όμως σαγηνευτική– τέχνη της εκπαίδευσης.

ABSTRACT

Medical education: A neglected art. by T.D. Mountokalakis

Parisianou S.A. Publications, Athens, 2019 (1st ed. pp 226)

D.T. BOUMBAS, M. KOUTSILIERIS
Athens Medical Society, Athens, Greece

Archives of Hellenic Medicine 2020, 37(1):143–144

This is a concise-, yet inclusive, –book on medical education, written by a distinguished medical educator, Dr Theodoros D. Mountokalakis, Professor Emeritus, of the Medical School of Medicine, of the National and Kapodistrian University of Athens. The book includes chapters on: the principles and practice of education and the optimal design of educational objectives; the methods of the evaluation of the effectiveness of education; the preparation for and the execution of the examinations; and, finally, on the design, methods and techniques of education. The book also includes a series of essays on medical education written by the author on various occasions. This is a most valuable handbook to be widely used by trainers and trainees alike.

Δ.Τ. Μπούμπας, Μ. Κουτσιλιέρης
Καθηγητές Ιατρικής Σχολής, Εθνικό
και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου,
Ιατρική Εταιρεία Αθηνών, Αθήνα